

Mária neve napját, szeptember 12-ét követően sokan zarándokolnak el a váci hétkápolnai kegyhelyhez. A településünkhez legközelebbi, 300 éve alapított búcsújáráshely az elmúlt évszázadokban kiemelt fontosságú zarándokhely volt a szódiaknak.

A Hétkápolna és a szódiak

A búcsú és körmenet nem minősül népszokásnak, az egyház szentelményei között szerepel, azonban a szódiak népi vallásossága szerves része volt a kialakult népszokásoknak. Egy váci néprajzkutató 24 évvel ezelőtt néhány szódi lakossal interjút készített. Az így keletkező tanulmány képezi a szódiak régi hétkápolnai búcsújárásának hiteles leírását.

Közel negyedszázaddal ezelőtt már két nappal a búcsú előtt elkezdtek készülődni: főztek, takarítottak. Túlmas munka nem volt, nem is böjtöltek, csak pénteken. Indulás előtt csak a „misciratásra” gyűjtöttek pénzt. Aki tehetett, új ruhát csináltatott, de mindenki ünneplőben ment.

A búcsújárás okai fontossági sorrendben: vallásos érzelmek, hálaadás, kérés, szórakozás, gyógyulás reménye. A *processio* (búcsújáró menet) az 1980-as évek végén már csak kb. 50 főből állt, de ebből csak 3-5 volt férfi (az 1950-es évek elején még 800-an zarándokoltak ide Szódról). A búcsúsok a templom előtt gyülekeztek, keresztet, 6-8 lobogót, hor-

dozható Mária-szobrot szoktak magukkal vinni. A menetet az előénekes-búcsúvezető vezeti.

1988-ban ez a személy e sorok írójának anyai nagynyja: *Dinka Jánosné sz. Volentics Rozália (1925-1994)*, vagy ahogy sokan ismerték: „*Kocsis Rozsi néni*”. Ő már gyermekkorában énekelt a templomban. A korábbi előénekes halála után maga jelentkezett e tisztségre, a közösség pedig főleg szép hangja miatt elfogadta. Rengeteg kézzel írott füzet volt, amelyekbe egy életen át gyűjtötte az egyházi népdalokat. A búcsújáróhelyeken nagyon sokan ismerték. Rendszeresen levelezett más előénekesekkel, énekeket cseréltek. Otthonában rendszeresen gyakorolt, de a kottát nem ismerte, csak hallás után tanult. Hangfelvételtől halálát követően tíz évvel is felcsendült szép hangja a váci búcsújáróhelyen. Unokája sok felvett őríz énekeről, melyből kettő (Szállást keres szent család, Lourdesi énekek) már CD-n archiválásra került.

A Hétkápolna szódi résztvevői (Horváth M. Ferenc felvétele)

A szódi processio felállása: lányok, fiúk, fiatalasszonyok, asszonyok, férfiak. Mivel csak a közeli kegyhelyekre mentek gyalog, a menet végig rendezetten haladt, nem ment velük fuvaros sem, csomagját mindenki maga vitte. Vácon hamar odaértek, ha kényelmes tempóban mentek, pihenő nélkül sem fáradtak el. Az út menti keresztelnél megálltak, meghajtották háromszor a keresztet és elmondtak egy imát. Az útba eső Szódligeten eléjük harangoztak, de nem kellett fizetni érte. A menetben résztvevő férfiak útközben alkoholt nem ihattak, ha dohányozni akartak, lemaradtak a menettől.

Általában 16-18 óra között érkeztek meg a templomba. Az oltárig énekelve mentek a keresszettel, köszöntötték Máriát. Ha a nagy tömeg miatt nem tudtak bejutni, akkor az oldalkápolna szobrát köszöntötték, ezután a templom körül „táboroztak le”. A keresztet, lobogókat a templom belső falához állították, a többség ekkor gyönt is. A búcsú teljes időtartama alatt látogatott volt mindkét hétkápolnai forrás. Az egyik, amelyik a temp-

lom hátsó falától ered, s nincs kiépítve, a szembetegségre jó. Háromszor megmosták szemüket és közben azt mondták: „*Szűz Mária, gyógyítsd meg a szememet!*” A másik forrás vizéből ittak, az ünnep reggelén nem szakrális jelleggel megmosták arcukat. A vízből haza is vettek, otthon a betegeket meghintették vele. A búcsú vigiliáján nem aludtak a szódi búcsúsok, végig a templomban virrasztottak. Az éjszakai ájtatosságot több alkalommal vezette szódi előénekes. 1988-ban Vácon a szódi és püspökszilágyi búcsúvezető énekelt felváltva. A szódiaknak a kegyhelyen sosem volt szállásuk, így éjjel valamennyi cselekményben részt vettek: 18 órakor a misén, utána énekeltek a templomban, éjfélkor ismét misén, utána a gyertyás körmeneten, ami a temetőbe vezetett. Később a stációknál jártak keresztutat.

Reggel hat órakor kezdődött az első mise, a nagymise tíz órakor, utána körmenet, majd délután kettőkor litánia. A szentmise a szabadban volt, de sokan a templomban maradtak és csak hallgatták azt. A szentelmények közül gyertyát, szentképet, olvasót vásároltak.

A Hétkápolna szódi résztvevői (Horváth M. Ferenc felvétele)

Szentkép

Ebédre többnyire az otthonról hozott rántott csirkét ették.

Általában a litánia után mentek haza, de ez már 1988-ban érdektelenség miatt elmaradt,

A templom napjainkban

A Hétkápolna

ti. a nagymise után mindenki hazaindult. Énekel búcsúztak a kegyhelytől. Az érintőzés (a kegyeszobor megérintése, megcsókolása) a szódiek közt nem volt szokás. Hazafelé egyszer sem álltak meg. Az otthoniak Sződligetig mentek eljűk, a két csoport összeolvadt, a rendezett sorok felbomlottak. Az áldott kézzel érintés nem volt szokásban, mivel a búcsúk sem érintőztek. Hazaérkezés után sem szentmisét, sem pedig litániát nem tartottak a szódi templomban.

A szódiek jelentős összegű adományokkal támogatták a kegyhely fenntartását, így többek között 2002-ig olvasható

volt a 7. oszlopképen a felirat, mely szerint 1960-ban a szódi és szendehelyi hívek adományából került felújításra. A kápolna 1963-as külső tatarozásához is adakoztak az Újpestiek és Kiskunhalas városa mellett a hálás szódi hívek. Napjainkra a búcsújárás ezen módja jelentősen megváltozott. Néhány éve Szódról is már csak gépkocsin érkeznek a zarándokok a váci székesegyház előtti gyülekezőhelyre. Innen indul a szomszédos települések tagjaiból álló, „egyesült” körmenet a kápolnához. Néhányan szódi népviseletet öltenek magukra. Feszület, lobogók, egyházközségi tábla,

Máriás-lányok és hívek a vonulók sorrendje.

Felhasznált források:

Tragor Ignác Múzeum, Vác, Csukovits Anita néprajzkutató 1988-as szódi gyűjtése. Adatközlők voltak: Volentics István és Istvánné (Szód, Mártírok u. 2.), özv. Bujtás Andrásné (Szód, József Attila u. 3.), özv. Gyuricza Mihályné (Szód, Mártírok u. 14.), Kovács Mihályné (Szód, Mártírok u. 26.),

Odor nominis tui ... Tanulmánykötet a Hétkápolna 300 éves jubileuma alkalmából (Vác, 2011),

Szódi Helytörténeti Alapítvány archívuma.

Volentics Gyula

A trianoni „béketárgyalás” egyik résztvevőjének és egy országgyűlési képviselőnek Sződön lévő, a helyiek által kevéssé ismert sírját és életüket mutatom be a helytörténet iránt érdeklődő Tisztelt Olvasóknak.

Hol sírjaink domborulnak

Nemeskéri Kiss Miklós 1848-49-es honvédezredes, Kossuth egyik bizalmasa, a szabadságharc leverését követően francia emigrációba kényszerült. Az 1867-es Kiegyezés számára is meghozta a szülőföldre való visszatérés kecségetető lehetőségét. Kiss Miklós másodikszülött fia, Nemeskéri Kiss Pál még az emigrációban született, majd apja kérésére 1880-ban Magyarországra települt és átvette az apja által vásárolt gödi birtok vezetését. A szódi egyházközség kegyurának (patronusának), Pálnak két fia született: Sándor és Géza.

Történetünk – valamint a szódi sír – szempontjából az idősebb fiú élete az érdekes. Nemeskéri-Kiss Sándor diplomata, író (Göd-pusztá, 1884. május 14. – Budapest, 1958. április 10.) jogot és mezőgazdasági akadémiát végzett. Tanulmányait befejezése után Hamburgban, a bankszakmában dolgozott, majd a *Nemzetközi Mezőgazdasági Intézetnél* londoni és római földművelésügyi szaktudósító volt. Diplomataként Magyarország követségi tanácsosa volt Szófiában, Stockholmban, Helsinkiben és a balti államokban.

Mezőgazdasági, jogi és diplomata kvalitásait kamatoztatva 1920-ban az *Apponyi Albert* vezette küldöttség mezőgazdasági szakértő tagjaként vett részt a Magyarországra nézve megalázó trianoni „béketárgyalásokon”. Több hónapig tartózkodott a francia fővárosban, és társaival szakterületenként közösen fogalmazták meg a diktátum elleni magyar kifogásokat és ellenérveket, valamint Apponyi „védőbeszédét”.

A II. világháború után – mint deklasztált személy – kiváló nyelvtudását kamatoztatva csupán szakfordításokból tudott megélni. A vadászati-irodalom több klasszikusa került ki tolla alól: *Ami az ember el nem felejt* (1932), *Egyszer volt... (1939, 2001)*, *Röptében* (1940), *Figyeltem* (1942), *Pipaszó* (1942), *Hol nem volt... (1943)*.

A jó tollú író, Nemeskéri-Kiss Sándor (Horváth-Béres János alkotása)

A magát fiatal kora óta „Sanyi bácsinak” hívató, jó tollú író könyvei lebilincselően olvasmányosak. Megismerheti bennük az olvasó a diploma lét